

Verslag inloopbijeenkomst voor omwonenden over potentiële zoekgebieden voor windenergie in de gemeente Bernheze

Op woensdag 6 oktober 2021 bezochten ongeveer 100 mensen, verdeeld over drie rondes, de inloopbijeenkomst voor omwonenden over potentiële zoekgebieden voor windenergie in Bernheze. Tijdens deze bijeenkomst waren er verschillende stands met informatie over het gemeentelijk proces, de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek en technische aspecten van windenergie. Ook konden mensen in gesprek met een mogelijk burgerinitiatief. Tot slot was er de gelegenheid om vragen, wensen, zorgen of meningen achter te laten op een poster.

Met dit verslag delen we de informatie die is getoond en het overzicht van de opmerkingen. Daar waar mogelijk hebben we antwoord gegeven op de gestelde vragen.

In algemene zin is de avond rustig verlopen. Er werden intensieve gesprekken gevoerd. Soms leidde dat tot een pittige discussie en een enkele woordenwisseling. Maar er werden ook inhoudelijke en informatieve vragen gesteld. De meningen van de aanwezigen varieerden van “dit is een goed plan en hard nodig”, tot “windenergie in Nederland is sowieso geen goed plan” en “ik ben voor duurzame energie maar ik vind deze plek geen goede plek”. Er zijn veel vragen gesteld en zorgen geuit over mogelijke hinder, het uitzicht, de gezondheid en de bescherming van vogels. Veel bezoekers klaagden over de uitnodigingsbrief en dat dit niet zorgvuldig is gegaan (onjuiste datum, niet overal aangekomen, te kleine groep uitgenodigd). Andere veelgehoorde aandachtspunten zijn de afstemming met de gemeente Den Bosch, de overige ontwikkelingen rondom Vinkel en hoe dit voorstel zich verhoudt tot het feit dat een eerder windinitiatief 18 jaar geleden niet is doorgegaan. Uit de gesprekken kwamen ook kansen naar voren. Die gaan over het idee van coöperatief en financieel meebeslissen en meedoen over het gebied en de inpassing. En zorgen voor goede (financiële) compensatie.

Vragen en antwoorden

Omwille van de leesbaarheid van dit verslag zijn in onderstaand overzicht de veelgestelde vragen gebundeld en beantwoord. Het volledige overzicht van de post-its die zijn opgehangen staat in de bijlage. Daarnaast heeft niet iedereen gebruik gemaakt van de gelegenheid om post-its achter te laten. Daarom is onderstaand overzicht aangevuld met overige veelgestelde vragen die langsgekomen zijn in de individuele gesprekken aan de informatietafels.

Vraag	Antwoord
• Wie zijn uitgenodigd voor deze avond? • Er zijn te weinig mensen uitgenodigd voor deze avond. • Niet overal is de brief goed bezorgd. • De datum van de brief komt niet overeen met de bezorgdatum.	De brief is verstuurd naar iedereen die binnen een straal van 1.000 m vanaf de grens van de potentiële zoekgebieden woont. Ook zijn de grondeigenaren uit de gebieden uitgenodigd. In totaal zijn er ongeveer 200 huishoudens uitgenodigd. Naar aanleiding van de brief en bekendmaking op SamenBernheze.nl, hebben ook andere mensen zich gemeld die graag wilden komen. Omdat de avond niet helemaal vol was, zijn zij toegevoegd aan de aanmeldingen. Het klopt dat de datum van de brief niet overeenkomt met de bezorgdatum. Per abuis is de datum niet aangepast op moment van verzending. De brief is op 29 september verzonden.
Verspreid de informatie en het verslag van deze informatie. Informeer omwonenden goed en zorgvuldig.	Eens, de gemeente wil graag bewoners in een vroeg stadium betrekken bij het proces. Goede informatie is dan ook belangrijk. Daarom vindt u bij dit verslag ook alle informatieborden die zijn getoond. En wij delen het concept presentatie van de haalbaarheidsstudie (gepresenteerd aan gemeente en raadsleden op 11 oktober jl.) en zodra aangenomen door het college van B&W, de eindrapportage van de haalbaarheidsstudie. Dit is naar verwachting in de eerste week na de herfstvakantie.
Wat is de volgende stap? Wanneer? Hoe geïnformeerd?	Begin 2022 neemt de gemeenteraad een besluit over een mogelijke zoekgebieden voor windenergie. En ze bepaalt onder welke voorwaarden een initiatiefnemer hier een windpark mag ontwikkelen. Op basis daarvan kunnen initiatiefnemers bedenken of en hoe zij een windpark zouden willen ontwikkelen. Het is de wens van de gemeente dat dit met maximale burgerparticipatie, zo lokaal, open en coöperatief mogelijk gebeurt. Zo'n samenwerking kan bijvoorbeeld een- of gebiedscoöperatie betreffen. Zo'n initiatief kan bij de gemeente een verzoek indienen voor planologische medewerking. Er wordt dan gevraagd aan de gemeente of de uitgangspunten van het plan voldoende basis zijn, om de mogelijkheden van een windpark verder te onderzoeken. Samen met de omgeving en met een deugdelijk participatieproces. Deze fase kan wel een jaar duren. Dan start de onderzoeksfase, met als mogelijk resultaat een omgevingsvergunning. Er worden nadere onderzoeken gedaan en met de omgeving afgestemd, voordat een

	aanvraag kan worden ingediend en het bestemmingsplan kan worden aangepast. Belanghebbenden kunnen op de besluiten reageren met zienswijze en bezwaar. De tijd tussen planologische medewerking en een omgevingsvergunning duurt 1 tot 2 jaar. Daarna kan de bouw van een windpark worden voorbereid. Tenslotte, veelal ruim 5 jaar later, kan het windpark worden gebouwd.
• Waarom windenergie in Bernheze? • Het waait hier toch niet zo hard? • Wat levert het op? • Neem andere maatregelen om iets te doen tegen CO₂ (bijvoorbeeld zware industrie of kernenergie).	De wereld, Europa, Nederland en Bernheze dragen bij aan de aanpak van klimaatverandering. Daar is een brede mix van maatregelen voor nodig. Windenergie is daar een zeer belangrijk onderdeel van. Op zee is veel ruimte en het waait er harder. Op zee is de ruimte echter ook niet onbeperkt. Hier liggen ook natuurgebieden, vaarroutes, visgebieden en nog vele andere functies. Daarnaast is wind op zee relatief duur. Wind op land heeft, volgens de huidige stand van de wetenschap, beperkte nadelen, hoewel over het aanzicht voldoende discussie is. Windenergie op land heeft echter als voordeel dat dit veel meer kan leiden tot lokaal profijt, zowel in gedeelde inkomsten (gebiedsfonds, energietransitiefonds) en werkgelegenheid. Zo kunnen civiele werkzaamheden zoals het aanleggen van wegen, kabels en leidingen lokaal worden aanbesteed en omwonenden kunnen via bijvoorbeeld een energiecoöperatie dat het windpark ontwikkelt, (financieel) profiteren van de opbrengsten van een windpark. Zowel wind op zee als wind op land zijn nodig om de duurzame energiedoelen in Nederland te halen. En er is afgesproken dat elke gemeente hier een steentje aan bijdraagt.
• Hoe groot worden de turbines? • Hoeveel turbines komen er? • Waar komen ze?	Het is nog niet bekend waar de turbines precies zouden kunnen komen, hoe groot ze zullen zijn en hoeveel. Voor de haalbaarheidsstudie zijn we echter uitgegaan van een aantal uitgangspunten, die belangrijk zijn om tot een haalbaar plan te kunnen komen. De uitgangspunten betreffen 3 windturbines met een ashoogte van circa 165 meter, en tiphoogte ca. 250 meter.
Wie gaat de windturbines bouwen? Is er al een ontwikkelaar?	Dit is nog onbekend, maar er is (net als ruim 15 jaar geleden) een commerciële partij actief in het informeren en organiseren van grondeigenaren. Er is ook een ontluikend burgerinitiatief: energiecoöperatie BECO nodigt mensen uit om mee te komen praten over het waar en hoe, onder voorwaarden, waaronder maximaal burgerinitiatief. Eerst moet echter de gemeente een besluit nemen over een zoekgebied en voorwaardelijk (wind)beleid.

	De gemeente heeft de wens dat een mogelijke ontwikkeling zo coöperatief mogelijk, met omwonenden, wordt plaatsvindt. Of hiervoor nog een marktpartij nodig is; is nu niet te zeggen.
• Hoe is er afgestemd met gemeente Den Bosch? • Waarom op de gemeentegrens? • Hinder voor omwonenden uit een andere gemeente	De afstemming met omliggende gemeenten heeft plaatsgevonden tijdens het bepalen van de Regionale Energie Strategie (vastgesteld door de raad in mei 2021). Daar is toen afgesproken dat elke gemeente zijn eigen zoekgebied zou onderzoeken. Met die opdracht is de gemeente aan de slag gegaan. De gemeente Den Bosch is geïnformeerd over deze potentiële zoekgebieden. De ligging van de potentiële zoekgebieden is bepaald door ruimtelijke randvoorwaarden. Of een zoekgebied al dan niet langs de gemeentegrens ligt, is geen criterium. Gemeentegrenzen zijn ook niet bepalend voor voor- of nadelen, informatie of uitnodiging.
Waarom wordt er een afstand van 400 meter van woningen afgehouden (en in Duitsland 1000 meter)?	In Nederland geldt geen afstandscriterium. Wel zijn er normen voor bijvoorbeeld geluid. Op basis van die normen is het nodig én wenselijk om minstens 400 meter afstand te houden van woningen. Er is uiteraard wel de wens om meer afstand te houden en om ook op andere manieren hinder te voorkomen. Dit is nadrukkelijk onderdeel van het proces van burgerparticipatie (waarin gemeente en mogelijke ontwikkelaar kaders zullen schetsen/bepalen).
Zorgen over gezondheid. Bijvoorbeeld vanwege geluid, slagschaduw of andere hinder.	Uit de op dit moment beschikbare wetenschappelijke onderzoeken is er onvoldoende bewijs dat windturbinegeluid, of het wonen in de buurt van windturbines kan leiden tot gezondheidsklachten. Wel kan windturbinegeluid of slagschaduw leiden tot hinder. Ernstige hinder kan indirect leiden tot andere gezondheidsklachten. Om hinder zoveel mogelijk te beperken gelden er geluids- en slagschaduwnormen. Voor een uitgebreide toelichting hierop verwijzen wij naar de factsheet 'Gezondheidseffecten van windturbinegeluid' opgesteld door het RIVM. Zie daarvoor: https://www.rivm.nl/sites/default/files/2021-08/Factsheet-windturbines.pdf
Zorgen over geluidsoverlast (monotoon geluid, 's nachts) & inzicht over welke geluidsoverlast te verwachten valt	De precieze geluidscontour wordt inzichtelijk gemaakt in de onderzoeksfase, als verschillende posities en verschillende soorten windturbines worden onderzocht. Uiteraard moet het plan voldoen aan de dan geldende regelgeving en moeten omwonenden geïnformeerd worden tijdens dit onderzoek. We zijn nu bezig met het vinden van potentiële zoekgebieden. Dan is het voldoende om uit te gaan van eerdergenoemde criterium van 400 meter vanaf elke woning.

Zorgen over slagschaduw & inzicht over welke slagschaduw te verwachten valt	De precieze slagschaduw wordt inzichtelijk gemaakt in de onderzoeksfase, als verschillende posities en verschillende soorten windturbines worden onderzocht. Uiteraard moet het plan voldoen aan de dan geldende regelgeving en moeten omwonenden geïnformeerd worden tijdens dit onderzoek. Slagschaduw is gemakkelijk technisch te beheersen, omdat op voorhand berekend kan worden waar en wanneer er slagschaduw is. Met een detectiesysteem kan de windturbine worden stilgezet als de slagschaduw hinderlijk is. Een initiatiefnemer kan in afstemming met de omgeving ook aanvullende afspraken maken om de hinder van slagschaduw nog meer te beperken.
Zorgen over de natuur	Een initiatiefnemer moet tijdens de onderzoeksfase met ecologisch onderzoek aantonen wat de effecten zijn op flora en fauna, of er compenserende maatregelen moeten worden genomen en welke dat zijn. Dit wordt getoetst aan de dan geldende regels en aan gemeentelijk en provinciaal beleid. Een voorbeeld van compenserende maatregelen is dat er in een bepaalde periode niet mag worden gebouwd, vanwege het broedseizoen van vogels. Of dat windturbines worden stilgezet voor vleermuizen of bij vogeltrek.
Wat is het effect op de verkoopbaarheid van mijn huis?	In Nederland gelden regels voor het compenseren van eventuele waardedaling van een woning. Dat verloopt via een planschadeprocedure via de gemeente. De gemeente zal de planschade verhalen op de ontwikkelaar van het windpark.
Waarom waren eerder windmolens op bedrijventerrein Heesch-West niet mogelijk? Wordt er rekening gehouden met de luchtkwaliteit, geluid en uitzicht van Heesch-West?	Ook uit deze haalbaarheidsstudie komt Heesch-West niet naar voren als een haalbare locatie. Dit heeft met name te maken met de afstand tot woningen (minimaal 400 meter). De gemeenteraad heeft eerder besloten om windmolens op Heesch-West niet toe te staan. Dit had ook te maken met de afstand tussen bedrijven en windmolens. Er wordt rekening gehouden met alle relevante vormen van hinder, waaronder geluid en luchtkwaliteit. Dat gebeurt in een zogeheten milieueffectrapportage (MER). Die wordt gemaakt wanneer een bestemmingsplan wordt aangepast. In Bernheze zijn we nog niet zo ver. We zijn alleen aan het onderzoeken waar ruimte is voor windmolens.
Inpassing op elektriciteitsnet, kan dat?	Inpassing op het net zal waarschijnlijk gaan via Onderstation (OS) Oss. De potentiële zoekgebieden liggen in 'potentieel congestiegebied'. Dit betekent dat er mogelijk op dit moment geen capaciteit gereserveerd kan worden bij Enexis om aangesloten te worden op OS Oss. Enexis verwacht het elektriciteitsnet te verzwaren in 2024 om zo de congestie rondom de potentiële zoekgebieden (deels) te verhelpen. Vooralsnog lijkt

	congestie daarom niet direct een risico voor de toekomstig te realiseren windenergie in Bernheze.
Hoe duurzaam is een windmolen qua CO2 uitstoot?	Eén windturbine voorkomt de uitstoot van vele duizenden tonnen CO2. De hoeveelheid energie (en CO2) die nodig is om een windturbine te fabriceren, te plaatsen, te onderhouden en na twintig jaar te verwijderen (de hele levenscyclus), wordt door een windturbine in drie tot zes maanden uit de wind teruggewonnen. (zie o.a. https://www.milieucentraal.nl/klimaat-en-aarde/energiebronnen/windenergie/)
Energie coöperatie (BECO) kan je ook lid worden als je niet in Bernheze woont?	Ja.
Was is de invloed van windturbines op de Sterrenwacht?	Die vraag is op voorhand lastig te beantwoorden. We komen graag langs om hierover door te praten.
Check model-vliegtuigveldje bij zoekgebiedje Vinkel	We zoeken dit voor u uit en nemen contact op.
Het gaat alleen maar om geld	Een commerciële ontwikkelaar of een andere individuele belanghebbende heeft een financieel belang. Alle overheden, inclusief de gemeente, heeft een opgave en een doelstelling. Burgerinitiatieven proberen tot gezamenlijke oplossingen te komen.
Alternatief kernenergie ipv opgave aan individuele gemeenten	Kernenergie kan een bijdrage leveren, maar niet tijdig, noch lokaal.
Zelf eens kijken bij een windpark	Excursies kunnen geregeld worden, bijvoorbeeld Zaltbommel, Deil, Nijmegen, Noord-Limburg, etc.
Bewoners met hinder -> helpen/compenseren	Naast wettelijke regelingen, zoals planschade (mogelijke woningwaardedaling), wordt in Nederland door commerciële ontwikkelaars over het algemeen een grondvergoeding en de NWEA richtlijn gehanteerd voor gebiedsfondsen: EUR 0,50 / Megawattuur. Burgerinitiatieven hanteren veelal de 'gesocialiseerde grondvergoeding': <i>Alle opbrengsten</i> worden in een lokale verdeelsleutel (samen te bepalen) verdeeld over 1. Grond- en omwonendenvergoedingen; 2. Gebiedsfonds; 3. Financiële participatie: mee-investeren. De lokale lusten zijn in het geval van een burgerinitiatief veelal vele factoren groter dan bij een commerciële ontwikkeling – en iedereen kan meedoen.

Bijlage: totaaloverzicht post-its

ZORG

- Is Den Bosch hierbij betrokken?
- Waarom op de grens van de gemeente?
- Natuur
- Waarom in Duitsland 1000mtr van huizen af en in Nederland 400mtr
- Ik wil ze niet zien
- Zware industrie in Heesch West -> slechte luchtkwaliteit
- Monotoon hinderlijk geluid overdag maar vooral 's nachts
- Vanuit Vinkel veel angst voor (geluids)overlast
- Waarom geen zonnepanelen i.p.v. dit, hier meer overlast van
- Geluid & slagschaduw
- Informatie naar inwoners Den Bosch in deze regio! Hoe?
- Invloed Sterrenwacht
- Houd rekening met Vinkel en irt Heesch-West industrie
- Uitzicht vertroebeling
- Windmolens vervuilen het landschap
- Zorg over natuur en geluid
- Kan ik dan nog wel goed slapen?
- Woongenot en uitzicht wordt minder
- Als ik moet verhuizen kan ik mijn huis dan nog verkopen?
- Bang dat woning in waarde daalt
- Lawaai overlast in landelijk open gebied
- Gezondheid echtgenote (fibromyalgie) prikkeling -> vermoeidheid -> prikkeling etc.
- Windmolens niet in deze natuurlijke omgeving
- Waardedaling woning
- Gezondheidsrisico's (slapen, stemming, stress etc.) door geluid windmolens (huisartsen hebben onlangs bezwaar gemaakt).
- Uitzicht is belangrijk
- Absoluut niet in de achtertuin

- Zorgen over gezondheid -> geluid
- Kan ons elektriciteitsnet dit wel aan????
- Over de overlast en het verlies van 't mooie aanzicht
- Gemeentegrens (overschrijdend) is niet fijn!

MENING

- Het draait alleen om geld
- In stiltegebied windmolens plaatsen past niet
- Hinder lijkt vooral bij inwoners buiten gemeentegrens
- Pak de zware industrie aan om CO2 neutraal te worden
- Ik wil op gemeente kunnen vertrouwen dat ze mijn belangen behartigd
- 100% niet doen
- Niet doen! Niet nog 'n keer die tweedeling in de buurt
- Verslag van deze avond onder de genodigden verspreiden
- Ligt tegen de gemeentegrens
- 100% nee!
- 100% nee!
- Geen info gehad
- Geen windturbines binnen 10x tiphoogte = 2,5km
- Het is weer precies het oude plan
- Landbouw -> recreatie windmolens belemmeren vrij uitzicht
- Goed plan – blijf in overleg met iedereen
- Huiswerk klopt niet
- Ben grondeigenaar maar geen brief
- Brief te laat
- Nee!
- Let op! Weet waar Sterrenwacht ligt!
- Sterrenwacht & windmolens past niet
- Goed voor het klimaatprobleem

- En gemeente Den Bosch met mogelijk park naast gemeentegrens niet goed

WENS

- Goede communicatie met aan/omwonenden
- Alternatief kernenergie i.p.v. opgave aan individuele gemeenten
- Ik wil ook de lusten
- Bomen planten voor betere luchtkwaliteit
- Loosbroek moet aantrekkelijk blijven
- Ook mensen buiten gemeentegrenzen betrekken
- Ik vind het prima, wind moet er komen
- Graag wel schone energie
- Het zou wel helpen als ik (financieel) gecompenseerd wordt
- Meer/vaker informeren
- Bewoners met hinder -> helpen/compenseren
- Graag aparte afspraak met voorzitter dorpsraad
- Graag aparte afspraak met Sterrenwacht – o.a. over zichtlijnen
- Ik wil het niet, maar als het dan moet dan wil meebeslissen welk zoekgebied het wordt
- Houd ons op de hoogte, u heeft ons mailadres
- Het heeft mij geholpen bij een windpark te kijken -> realistisch beeld
- Uitnodiging naar alle inwoners van Loosbroek en Vinkel
- Zelf eens kijken bij een windpark
- Betrek alle belanghebbenden (Vinkel + dorpsraad + aangrenzende gebieden Vinkelsestraat)
- Van mij mogen ze komen, het is hard nodig
- Zorgvuldigheid
- Natuur behouden
- Vooraf: op zijn minst model van hoe 't geluid is en hoe slagschaduw is voor de woningen obv afstand

VRAAG

- Hoe duurzaam is een windmolen qua CO2 uitstoot?
- Hoe groot en waar komen ze?
- Wat levert het op?
- Zicht van de telescoop richting windmolens?
- Waarom niet op Heesch-West?
- Waar komen ze dan precies en hoe hoog?
- Kan ik alles later nog eens nalezen/bekijken?
- Teveel geluid
- Energie coöperatie (BECO) kan je ook lid worden als je niet in Bernheze woont?
- Maar het waait hier toch niet zo hard?
- Wat is de volgende stap? Wanneer? Hoe geïnformeerd?
- Check model vliegtuigveldje bij zoekgebiedje Vinkel
- Energie opwekken terwijl het elektriciteitsnet gigantisch achter loopt dus waarom meer opwekken als je het niet optimaal kan gebruiken?
- Windturbines bij industrie Heesch-West gingen niet door en/dus waar deze wel?
- Kun je de stroom wel kwijt op het net?
- Is dit afgestemd met buurgemeenten?